

Tilsyn med taksikringsprodukter 2019-2020

Direktoratet for byggkvalitet

Innhold

1	BAKGRUNN	3
2	SAMMENDRAG	5
3	REGELVERKETS KRAV	6
3.1	Generelt om kravene til produktdokumentasjon for byggevarer.....	6
4	AKTIVITET	8
4.1	Kartlegging av markedet.....	8
4.2	Ønsket effekt av kampanjen.....	8
4.3	Gjennomføring av tilsyn	8
4.4	Funn fra tilsynet	9
5	OPPSUMMERING	10
5.1	Samlet inntrykk av situasjonen når det gjelder produktdokumentasjon	10
5.2	Informasjon om regelverket	10
6	OVERSIKT OVER UTFALL AV TILSYNSSAKENE	11

1 Bakgrunn

Direktoratet for Byggkvalitet (DiBK) er markedstilsynsmyndighet for produkter til byggverk. Vi har i 2019–2020 gjennomført tilsyn med taksikringsprodukter. Med taksikringsprodukter mener vi takstiger, feieplatå/takbroer, taksikringskroker og snøfangere. Snøfangere skal sikre mot snøras og issvuller som faller ned fra tak. Takstiger og gangbaner skal sikre trygg ferdsel på taket. Feieplatå/takbroer skal sikre at feier og vedlikeholdspersonell har trygg adkomst fra taket. Taksikringskroker skal sikre trygg ferdsel på taket.

DiBK gjennomførte tilsynet for å sikre at disse produktene omsettes med riktig produktdokumentasjon. Tilsynet ble gjennomført som et dokumenttilsyn. Det vil si at direktoratet sjekket at egenskapene til byggevaren ble dokumentert på en tilstrekkelig måte. Den korrekte produktdokumentasjonen for en vare skal være i henhold til forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk (DOK).

Taksikringsproduktene skal ha produktdokumentasjon i henhold til relevant standard:

- Takstiger som er dekket av den harmoniserte standarden NS-EN 12951:2005.
- Feieplatå/takbroer som er dekket av den harmoniserte standarden NS-EN 516:2006.
- Taksikringskroker som er dekket av den harmoniserte standarden NS-EN 517:2006.

Snøfangere er ikke dekket av en harmonisert standard, men har også krav til dokumentasjon.

De siste årene har vi hatt pågang fra aktører i byggebransjen med spørsmål og henvendelser knyttet til taksikringsprodukter, og vi har mottatt en rekke tips. Målgruppen for kampanjen har vært produsenter, importører og distributører av taksikringsprodukter.

Siden taksikringsprodukter er omfattet av flere regelverk, har DiBK hatt avklaringsmøte med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og Arbeidstilsynet. Formålet med avklaringsmøtene var å komme fram til enighet om arbeidsfordelingen for taksikringsprodukter.

Når det gjelder taksikringsprodukter, var det særlig to problemstillinger DiBK ønsket å belyse og avklare. Det ene var hvilket regelverket som regulerte krav til atkomst på tak for feier med hensyn til sikkerhetskrav.

Den andre var kvaliteten på taksikring. Standardene (NS-EN 12951:2005 og NS-EN 516:2006) spesifiserer klasse C1 og C2. Nå som Arbeidstilsynet har avskaffet sin typegodkjenning med henvisning til de harmoniserte standardene, stilles det ikke lenger krav om klasse C2 (fallsikring). Krav om typegodkjenning av slike produkter har eksistert lenge i Norge, og har tidligere vært nedfelt i produsentforskriften § 4-1.

Begge standardene – NS-EN 12951 og NS-EN 516 – beskriver utstyr av to ulike klasser. Klasse C1 er utstyr som ikke kan benyttes til å feste fallsikringsutstyr i, mens klasse C2 har høyere krav, med blant annet dynamisk falltest, og kan således benyttes til fester for fallsikring.

Forskriftsendringene må tolkes slik at begge klasser er tillatt, og dette mener vi svekker sikkerheten for de aktuelle yrkesgruppene. DiBK ser at C1-utstyr allerede er på markedet som adkomstvei for feieren. Etter mange år med bare C2-utstyr på takene må en forsikre seg om hvilken klasse trinn og plattformer som er montert før en kan feste fallsikring til det. Ut fra dette mener vi at dagens forskrifter kan føre til en falsk trygghet og en svekket sikkerhet for disse yrkesgruppene.

2 Sammendrag

De fleste firmaene vi utførte tilsyn med hadde tilfredsstillende dokumentasjon og kunne legge fram ytelseserklæring og CE-merke i henhold til byggevareforordningen. For snøfangere, som ikke skal CE-merkes, var det mangelfull dokumentasjon fra starten.

3 Regelverkets krav

3.1 Generelt om kravene til produktdokumentasjon for byggevarer

Alle byggevarer må ha dokumenterte egenskaper for å kunne omsettes. Det er tre ulike hovedspor for å utarbeide produktdokumentasjon:

1. Dersom det finnes en harmonisert produktstandard (hEN) som gjelder for byggevaren, skal den brukes for å utarbeide dokumentasjon. En harmonisert produktstandard er en standard som er utformet etter mandat fra EU-kommisjonen og som er sitert i Den Europeiske Unions Tidende. Produktene skal være CE-merket og følges av en ytelseserklæring når de omsettes.
2. Dersom produktet ikke er omfattet av en harmonisert produktstandard, kan produsenten velge å CE-merke produktet gjennom en europeisk teknisk bedømmelse ETA (European Technical Assessment). Dette er frivillig for produsentene, men dersom de velger dette, må produktet være CE-merket og følges av en ytelseserklæring i henhold til denne ETA-en når det omsettes.
3. Dersom det ikke finnes en harmonisert produktstandard og produsenten ikke har valgt CE-merking gjennom en ETA, krever norsk rett at byggevaren uansett skal ha dokumenterte egenskaper. Dette reguleres av kapittel 3 i byggevarerforskriften, som legger til grunn de samme prinsippene som byggevarerforordningen. Imidlertid verken kan eller skal disse byggevarene ha CE-merking eller ytelseserklæring. De må følges av produktdokumentasjon som må inneholde liknende informasjon, men det er ikke noen formkrav til denne dokumentasjonen.

Hva er kravene til produktdokumentasjon for takstige, feieplatå/takbro og taksikringskrok?

- Den harmoniserte produktstandard for takstiger er NS-EN 12951:2005.
- Den harmoniserte produktstandard for feieplatå/takbroer er NS-EN 516:2006.
- Den harmoniserte produktstandard for taksikringskroker er NS-EN 517:2006.

Disse må derfor dokumenteres etter punkt 1 i listen ovenfor med CE-merke og ytelseserklæring.

Hva er kravene til produktdokumentasjon for snøfangere?

Det foreligger ingen harmonisert produktstandard for snøfangere. Denne må dokumenteres etter punkt 3 i listen ovenfor, uten CE-merke og ytelseserklæring.

Byggevarer som ikke er CE-merket kan imidlertid ha akkurat den samme betydningen for byggverk som CE-merkede byggevarer, og underlegges derfor dokumentasjonskrav. Byggevarer som ikke er CE-merket skal også ha dokumenterte egenskaper, slik at de som velger byggevarer til byggverk kan vurdere om de medvirker til at byggverket oppfyller byggteknisk forskrift.

Det er krav til tredjepartskontroll

Byggevarer har ulik betydning for bygninger, og er derfor kategorisert i ulike systemer for vurdering og verifikasjon av byggevarers ytelser. Systemet bestemmer hvilke oppgaver

produsenten har og hvilke en uavhengig tredjepart har. Taksikringsprodukter er plassert i system 3 <https://dibk.no/byggeregler/dok/iii/12/>. System 3 krever at en produsent utfører produksjonskontroll i fabrikk og at en uavhengig tredjepart fastsetter produktets ytelser.

Produktets egenskaper skal være dokumentert slik at de som velger byggevarer til et konkret byggverk kan vurdere om produktet medvirker til at byggverket oppfyller byggteknisk forskrift (TEK17).

Forpliktelsene til produsenten, importøren og distributøren

En produsent er en fysisk eller juridisk person som produserer en byggevare eller får en slik vare utviklet eller produsert, og som markedsfører denne varen under sitt eget navn eller varemerke. Produsenten skal utføre produksjonskontroll i fabrikk.

Det er produsentens oppgave å utarbeide all nødvendig dokumentasjon. Importøren og distributøren av byggevarer er forpliktet til å sikre at byggevarer har tilstrekkelig dokumentasjon før varen omsettes videre på det norske markedet.

En importør eller distributør som bringer i omsetning en byggevare under sitt eget navn eller varemerke, eller endrer en byggevare som allerede er brakt i omsetning på en slik måte at det kan påvirke byggevarens ytelser, skal anses som byggevareprodusent, og ha de samme forpliktelsene som produsenten.

4 Aktivitet

Prosjektperioden har vært fra januar 2019 (kartleggingsfase) til oktober 2020.

4.1 Kartlegging av markedet

Vi startet med å skaffe oss informasjon om markedet for taksikringsprodukter og hvilke firma som produserte og omsatte disse. Vi gjennomgikk nettsider til ulike foretak, og prøvde å velge foretak der nettsidene ikke ga god informasjon om produktdokumentasjonen til produktene. Også foretak som vi hadde fått inn tips om ble tatt med.

20. juni 2019 sendte DiBK informasjonsbrev til 84 foretak. Av disse foretakene ble 23 foretak plukket ut for tilsyn (46 produkter). 13. september 2019 fikk disse foretakene anmodningsbrev om produktdokumentasjon med svarfrist 15. oktober 2019.

4.2 Ønsket effekt av kampanjen

Dette ønsker vi å oppnå med kampanjen:

- At foretakene etter tilsynet skal ha riktig produktdokumentasjon i henhold til regelverket.
- Økt oppmerksomhet og kunnskap om kravene til dokumentasjon og kvalitet.
- Å få en bedre oversikt over dagens situasjon når det gjelder produktdokumentasjonen hos bedrifter som produserer og omsetter taksikringsprodukter. Dette for å
 - gi nyttig og målrettet informasjon om kravene, både på nett, i foredrag m.v.
 - ha et godt grunnlag for å vurdere behovet for videre oppfølging av bransjen.

4.3 Gjennomføring av tilsyn

Etter kartleggingen sendte vi ut informasjonsbrev om kampanjen, se lenken <https://dibk.no/globalassets/5.-nye-sider-om-byggevarer/tilsyn-med-byggevarer/informasjonsbrev-til-produsenter-og-distributorer-av-taksikringsprodukter.pdf> Informasjonsbrevet ble sendt til foretak som vi var kjent med produserte eller omsatte taksikringsprodukter i Norge. Til sammen 80 foretak fikk brevet. Vi ba de som fikk brevet om informasjon om flere foretak som kunne ha nytte av kampanjen. På den måten fikk vi rundt fire foretak til på lista, som også fikk tilsendt informasjonsbrevet.

Vi valgte så å gjøre tilsyn med 23 foretak, valgt ut fra kriteriene som tidligere er beskrevet. Vi sendte anmodningsbrev til disse foretakene der vi ba dem sende oss dokumentasjon.

For takstige, feieplata/takbro og taksikringskroker ba vi om følgende dokumentasjon:

- ytelseserklæring på norsk, svensk eller dansk
 - kopi av CE-merking (kan f.eks. være i form et bilde av CE-merket på produktet, pakken eller på utsiden av kolli)
 - monteringsanvisning på norsk, svensk eller dansk
-

For snøfangere ba vi om følgende dokumentasjon:

- kopi av testrapport/godkjenning fra et tredjepartsorgan som fastsetter snøfangerens egenskaper/ytelser
- dokumentasjon på deres produksjonskontroll i fabrikk
- monteringsanvisninger på norsk, svensk eller dansk

Produktdokumentasjonen skal være på norsk, svensk eller dansk. Se vår nettside med informasjon og maler for produktdokumentasjon for byggevarer som ikke er CE-merket:

<https://dibk.no/byggevarer/krav-til-byggevarer/krav-til-dokumentasjon/dokumentasjonskrav-til-ikke-ce-merkede-byggevarer/>

Vi har gjennomført og avsluttet tilsynene med disse 23 aktørene.

4.4 Funn fra tilsynet

Kartleggingen vi gjorde, ga oss informasjon om markedet for taksikringsprodukter i Norge og hvordan det fungerer. Da vi gikk gjennom nettsidene til foretak, så vi at foretak ikke alltid informerte om produktdokumentasjon, verken på nettsider eller i annen markedsføring, om hvordan produktet de omsetter blir produsert og dokumentert.

Både kommuner og ulike aktører har stilt oss spørsmål knyttet til kravene til produktdokumentasjon etter byggevareforskriften (DOK). En gjenganger er spørsmål om hvordan regelverket i DOK henger sammen med kravene til prosjektering etter byggteknisk forskrift (TEK) i den enkelte byggesak.

Vi gjennomførte tilsyn med totalt 23 aktører basert på tips som vi mottok fra bransjen og forbrukere. Av disse var det fire som omsatte snøfangere.

Takstige, feieplatå/takbro og sikringskrok

Tolv av aktørene hadde tilfredsstillende produktdokumentasjon. Én aktør var konkurs, én aktør stanset omsetning frivillig, én aktør omsatte ikke disse produktene og fire hadde mangler som utgjorde en «formell feil» jf. byggevareforordningen (forordning (EU) nr. 305/2011) artikkel 59. De fire aktørene fikk muligheten til å rette opp feilen, og vi påla disse fire aktørene retting.

Snøfangere

Av de som omsatte snøfangere, var det én som hadde tilfredsstillende produktdokumentasjon. Én aktør stanset omsetning frivillig, mens to aktører fikk muligheten til å rette opp feilen. Vi påla disse to aktørene retting.

Tilsynet ble avsluttet etter rettelse av manglene.

5 Oppsummering

5.1 Samlet inntrykk av situasjonen når det gjelder produktdokumentasjon

Et mål med tilsynskampanjen var at aktørene etter tilsynet skulle ha riktig produktdokumentasjon.

Et samlet inntrykk er at mange av aktørene har tilfredsstillende produktdokumentasjon, men det synes som om mange av aktørene ikke var kjent med kravene til produktdokumentasjon etter byggevareforskriften (DOK).

Vi ser ikke behov for å gjennomføre en ny tilsynskampanje i løpet av kort tid, men vi vil gjøre reaktive tilsyn med taksikringsprodukter på bakgrunn av tips og bekymringsmeldinger.

5.2 Informasjon om regelverket

Med kampanjen ønsket vi også å spre informasjon om regelverket, og gjennom det gjøre flere oppmerksomme på kravene og øke kunnskapen.

Kartleggingen vi gjorde, viste at en del aktører er usikre på regelverket for produktdokumentasjon. I informasjonsbrevet fortalte vi derfor nærmere om regelverket.

Vi sendte ut informasjonsbrevet til 84 bedrifter. Gjennom dette har vi spredd informasjon om regelverket til en god del av aktørene i det norske markedet. Foretakene fikk med dette også en mulighet til å rette eventuelle feil og mangler i forkant av tilsynet, om det var behov for det.

Vi har ikke fått direkte spørsmål til innholdet i informasjonsbrevet, men noen tilbakemeldinger om at det er bra at vi gjør dette.

Vi har gjennom dialog med foretakene i tilsynsprosessen informert nærmere om kravene.

Vi ser behovet for å gi tydelig informasjon om hva som er kravene til produktdokumentasjon for taksikringsprodukter, og hvilke dokumenter en aktør skal etterspørre. I vår veiviser om [krav til byggevarer](#) kan en aktør få hjelp til å finne ut om dokumentasjonen som foreligger for produktet er i orden, eller om det er noe som mangler.

Et annet moment som kom fram i kartleggingen er at det er viktig med gode avtaler og klare grensesnitt mellom de som produserer og omsetter byggevarer og de som har ansvaret for bruken av byggevaren i det konkrete byggetiltaket. Feil i et konkret byggeprosjekt trenger nødvendigvis ikke å skyldes at det er feil med produktet som er bestilt, men misforståelser rundt hvem som har ansvar for hva i den enkelte byggesaken.

Vi tar kunnskapen vi har fått i denne kampanjen med oss i arbeidet med å utvikle og forbedre våre nettsider og å gi målrettet og nyttig informasjon om regelverket.

Taksikringsprodukter er omfattet av flere direktiver, og DiBK har hatt avklaringsmøte med DSB og Arbeidstilsynet. Formålet med avklaringsmøtene var å komme frem til enighet om arbeidsfordelingen for taksikringsprodukter.

6 Oversikt over utfall av tilsynssakene

Takstige, feieplatå/takbro og taksikringskrok					
Aktør	Produkttyper	Funn ved tilsyn			Resultat
		DoP	CE-merking	Bruksanvisning	
					Tilsyn er lukket fordi dokumentasjon er tilfredsstillende.
CW Lundberg Norge AS	CWLR01 Takstige CWLR02 Takstige CWLWW01 Takbro	OK OK OK	OK OK OK	OK OK OK	Tilsyn er lukket fordi dokumentasjon er tilfredsstillende.
Hultafors Group Norge AS	Aluminium Takstige	OK	OK	OK	Tilsyn er lukket fordi dokumentasjon er tilfredsstillende. Frivillig stanset salg av feieplatå og taktrinn.
Jula Norge AS	TJB Universal Takstige	OK	OK	OK	Tilsyn er lukket fordi dokumentasjon er tilfredsstillende.
Monier AS	TLSATB Takstige Feieplatå/takbroer Taksikringskrok	OK OK OK	OK OK OK	OK OK OK	Tilsyn er lukket fordi dokumentasjon er tilfredsstillende. .
Weland AS	Welands Takstige Welnads Takbro Welands Taksikringkroker	OK OK OK	OK OK OK	OK OK OK	Tilsyn er lukket fordi dokumentasjon er tilfredsstillende.
Benders Norge AS	Lobas Takstige Lobas Takbro Lobas Taksikringkrok	OK OK OK	OK OK OK	OK OK OK	Tilsyn er lukket fordi dokumentasjon er tilfredsstillende.
Metallprofiler AS	Takstige Mepro 579/09				Konkurs
Brødrene Midthaug AS	Midthaug's Takstige.				Frivillig stanset salg
Mepro AS	Takstige Mepro 579/09				Omsetter ikke takstige
Iversen Mekaniske AS	IM10 Takstiger	Mangefult	Mangefult	Mangefult	Tilsyn er lukket etter at mangler er rettet.
Dokka Farge og Miljø AS	TB Takstige universal TB Feieplatå/takbro	Mangefult	Mangefult	Mangefult	Tilsyn er lukket etter at mangler er rettet.
Isola AS	Lobas Takstige Lobas Feieplatå Isola Feieplatå Lobas Taksikringkrok	Ok Ok OK OK	Ok OK OK OK	Ok OK OK OK	Tilsyn er lukket fordi dokumentasjon er tilfredsstillende.
Alu Stigen AS	TB Takstige TB Feieplatå	OK OK	OK OK	OK OK	Tilsyn er lukket fordi dokumentasjon er tilfredsstillende.
KB Blikk AS	Lobas Takstige Lobas Takbro Lobas Taksikringkrok	OK OK OK	OK OK OK	OK OK OK	Tilsyn er lukket etter at mangler er rettet.
TOOLS AS	Wibe Takstige	OK	OK	OK	Tilsyn er lukket etter at mangler er rettet.
Stigemann1 Thomassen	TB Takstige TB Feieplatå/takbro	OK OK	OK OK	OK OK	Tilsyn er lukket fordi dokumentasjon er tilfredsstillende.
Grove Knutsen	Jemtland Takstige	OK	OK	OK	Tilsyn er lukket fordi dokumentasjon er tilfredsstillende.
Knut Sjøby AS	Lobas Takstige Lobas Takbro Lobas Taksikringkrok	OK OK OK	OK OK OK	OK OK OK	Tilsyn er lukket fordi dokumentasjon er tilfredsstillende.

Mestergruppen AS	Lobas Takstige Lobas Takbro Lobas Taksikringkrok TB Takstige TB Feieplatå/takbro Jemtland Takstige Jemtland Takbro Jemtland Taksikringkrok	OK OK OK OK OK OK OK OK	OK OK OK OK OK OK OK	OK OK OK OK OK OK OK	Tilsyn er lukket fordi dokumentasjon er tilfredsstillende.
Stige senteret AS	MePro Takstige Takbro/feieplatå Taksikringkroker				Frivillig stanset salg
Snøfangere					
		Produktdokumentasjon	Test rapport		
SALG & SERVICE Helge Nortun	Snøfangere	Mangefult	Mangefult		Tilsyn er lukket etter at mangler er rettet.
Welands AS	Snøfangere	Mangefult	Mangefult		Tilsyn er lukket etter at mangler er rettet.
Buskerud Brannservice AS	Snøfangere				Frivillig stanset salg
Sagen & Co AS	Snøfangere fra Lobas	OK	OK		Tilsyn er lukket fordi dokumentasjon er tilfredsstillende.